

Jämställdhetspolitiken och de sociala frågorna – vad kan vi lära av feminismens moder?

Hat och hot är förödande mot demokratin och det demokratiska samtalet. Rädslan för att använda sin yttrandefrihet kan också få allvarliga konsekvenser för utsatta grupper när det handlar om att debattera inskränkningar och neddragningar av socialt stöd och sociala rättigheter. Vi behöver därför lära oss mer av det mod och kurage som feminismens moder i Finland Minna Canth, utstrålade i såväl litteraturen som på teaterscenerna. Det skriver Jörgen Lundälv, docent i socialt arbete vid Göteborgs universitet som genomfört en stor studie om receptionen och historien efter Canths levnad.

Socialrealisten och författaren **Minna Canth** levde i slutet av 1800-talet och var feminismens moder i Finland. Hon skrev samhällskritiska teaterpjäser som lyfte fram sociala orättvisor, fattigdom och kvinnoförtryck. Hennes pjäser spelades inte bara i Finland utan har satts upp vid olika teatrar i Sverige sedan i slutet av 1800-talet fram till vår samtid. Idag firas en jämställdhetsdag och Minna Canth-dag varje år i Finland. I Finlands riksdag omnämns och citeras Minna Canth när socialpolitiska och jämställdhetspolitiska frågor debatteras. Vad kan politiker i Sveriges riksdag och i regionala och kommunala beslutsförsamlingar lära av dem?

Några av dessa frågor diskuteras i min nyutkomna bok om Canths livs, [*Canthska vingar. Minna Canth – sociala aktualiteter på svenska hos en klassiker*](#), som bygger på en studie och genomgång av olika inlägg och röster i 2 242 dagstidningstexter sedan hennes död år 1897 fram till vår samtid. Enligt min mening är historiska perspektiv av feminism och mänskliga rättigheter oerhört betydelsefulla för att utveckla de sociala frågorna i vårt välfärdssamhälle.

Minna Canth var känd för att lyfta fram kvinnoperspektiv och kvinnors rättigheter. Hon påtalade sociala orättvisor och var starkt engagerad mot fattigdom och förtryck. Med sin penna och författarskapet kunde hon påverka genom att inleda diskussioner och offentliga debatter. Dessa kom att handla om såväl sociala som mänskliga rättigheter för alla människor i samhället.

Vad hade Canth sagt idag?

Fortfarande har välfärdssamhällena i Sverige och i Finland inte kommit så långt när det handlar om att bryta utanförskap och fattigdom. Fortfarande är till exempel personer med olika funktionsnedsättningar fångade i fattigdom och har sämre levnadsförhållanden jämfört med andra personer som inte har någon funktionsnedsättning och möter funktionshinder i samhället. Dessa förhållanden gäller i både Sverige och Finland (och många andra länder). Vi vet också att kvinnor är utsatta för våld och förtryck i nära relation och i hela samhället. Kvinnor med olika typer av funktionsnedsättningar är särskilt utsatta.

[I en ny rapport från Jämställdhetsmyndigheten](#) i Sverige konstateras att mer kunskap behövs om det totala obetalda hem- och omsorgsarbetet som sker och som är riktat mot barn, barnbarn, äldre föräldrar samt anhöriga och närstående med olika funktionsnedsättningar.

Minna Canth hade sagt till oss att vi ska fortsätta kämpa mot de sociala orättvisorna för att stärka livsförhållanden för alla människor i samhället vilket kan ske genom en ännu mer utvecklad jämställdhetspolitik. Är jämställdhet inte fungerar i praktiken, när kvinnoförtryck och våld i nära relation fortsätter att öka i både Finland och Sverige är det nödvändigt med en mobilisering av alla krafter.

Dagens socialpolitik och funktionshinderspolitik i både Finland och Sverige är otillräcklig. Det är hög tid att

reformera och stärka dessa politikområden i Minna Canths anda. Det är viktigt att fler kan få ta del av Minna Canths feminism och socialfilosofi. Till detta fordras mod och offentlig debatt. Det är en fråga för alla att kämpa tillsammans för.

Eller som Minna Canth uttryckte det för: en fråga för hela mänskligheten. Här kan ett nordiskt socialpolitiskt brobyggande vara en gynnsam kraft.

Jörgen Lundälv, docent i socialt arbete, Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet

PUBLICATIONS OF
THE UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

**Reports and Studies
in Social Sciences and
Business Studies**

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

JÖRGEN LUNDÄLV

Canthska vingar

Minna Canth – sociala aktualiteter på svenska hos en klassiker